

ПРОГРАМ РАДА

**ЈУ НАРОДНА БИБЛИОТЕКА И МУЗЕЈСКА ЗБИРКА ЗВОРНИК
ЗА 2026. ГОДИНУ**

Зворник, новембар 2025.

Садржај

УВОД	
ОПШТИ ПОДАЦИ О БИБЛИОТЕЦИ	3
ВИЗИЈА	4
МИСИЈА	4
СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	5
1. Општи преглед програма рада.....	8
2. Набавка и обрада библиотечке грађе	8
3. Матична и развојна служба	9
4. Одјељење мултимедијалне читаонице и центар за дигитализацију	11
5. Информативно позајмно одјељење.....	13
6 Одјељење периодике.....	14
7. Позајмно одјељење.....	14
8. Дјечије одјељење	15
9. Завичајна збирка	17
10. Музејска збирка	18
11. Заштита фондова	18
12. Корисници	19
13. Културно-образовна дјелатност	20
14. Културно – информативна дјелатност.....	21
15. Образовни садржај као посебан вид рада библиотеке.....	21
16. Издавачка дјелатност.....	22
17. Међународна сарадња	22
18. Библиотека и односи са јавношћу	22
19. Дугорочни пројекти.....	23
20. Финансијски план за 2026. годину.....	23

На основу члана 70, а у вези са члановима 33. и 37. Закона о библиотечно-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 44/16 и 62/18) и члана 32. Статута ЈУ Народне библиотеке и музејске збирке Зворник, број 01-66/17 Управни одбор Народне библиотеке и музејске збирке Зворник, на приједлог директора Библиотеке, на сједници одржаној 26.11.2025. године донио је

Програм рада Јавне установе Народна библиотека и музејска збирка Зворник за 2026. годину

Програм рада Јавне установе Народна библиотека и музејска збирка Зворник (у даљем тексту Библиотека) односи се на период од 1. јануара до 31. децембра 2026. године.

С обзиром на чињеницу да се јавне библиотеке у Републици Српској финансирају из буџета Републике Српске (средства за бруто плате радника и друга примања на основу радног односа утврђена законским прописима којим се дефинишу плате запослених у области културе, те Посебног колективног уговора, средства за куповину библиотечке грађе, финансирање програмских активности и инвестирање у нове намјенске објекте за обављање библиотечке дјелатности, као и у значајније адаптације постојећих објеката) и буџета локалних заједница као оснивача (средства за материјалне и режијске трошкове, текуће и инвестиционо одржавање) Програм рада за 2026. годину израђен је на основу:

- Закона о библиотечно-информационој дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 44/16 и 62/18) и подзаконских аката у библиотечној дјелатности
- Закона о платама запослених у области културе Републике Српске, Закона о измјенама и допунама о платама запослених у области културе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 11/19, 105/19, 49/21, 119/21, 68/22, 132/22, 112/23 и 110/24)
- Упутства Министарства просвјете и културе у Влади Републике Српске за израду годишњег плана и програма рада, те извјештаја о раду Библиотеке, број: 07.030/052-3292/12 од 17.07.2012. године
- Упутства о изгледу и садржају програма рада и извјештаја о раду буџетских корисника чији је оснивач општина/град Зворник.

С обзиром на наведени начин финансирања библиотечно-информационе дјелатности Програм рада се доставља Граду Зворнику и Министарству просвјете и културе у Влади Републике Српске.

ОПШТИ ПОДАЦИ О БИБЛИОТЕЦИ

Народна библиотека Зворник је почела са радом 1946. године.

Одлуком Скупштине општине Зворник број: 01-023-4/96 од 11.01.1996. године основана је Јавна установа Народна библиотека и музејска збирка Зворник.

У току 2012. године донесена је Одлука о измјенама и допунама Одлуке о оснивању Јавне установе Народне библиотеке и музејске збирке Зворник број: 01-022-17/2012, а у складу са чланом 30. и 67. Закона о библиотечној дјелатности Републике Српске, као и члана 5. и 24. Закона о систему јавних служби. Скупштина града Зворник је 11.05.2016. године донијела Одлуку о измјенама и допунама Одлуке о оснивању Јавне установе Народне библиотеке и музејске збирке Зворник број: 01-022-73/16 од 11.05.2016., а у складу са чланом 30. и 67. Закона о библиотечној дјелатности Републике Српске и члана 5. и 12. Закона о систему јавних служби, Закона о локалној самоуправи, Закона о граду Зворник и Статута града Зворника.

Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о оснивању библиотеке донесене су како би се извршило усклађивање оснивачког акта са важећим законским прописима.

Јавна установа Народна библиотека и музејска збирка Зворник је регистрована у Окружном привредном суду у Бијељини рјешењем број : 059-0-Раг-12-000421.

Библиотека као буџетски корисник послује у складу са Законом о буџетском систему Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број:121/12, 52/14, 103/15, 15/16 и 110/24), односно своје пословање врши искључиво путем јединственог рачуна трезора (ЈУ Народна библиотека и музејска збирка Зворник не посједује жиро рачун).

Рјешењем Министарства просвјете и културе Републике Српске број: 07.06/620-47/16 од 13.09.2016. године утврђено је да ЈУ Народна библиотека и музејска збирка Зворник има статус матичне/регионалне библиотеке и обавља матичну функцију за општине Братунац, Сребреница, Милићи, Власеница и Шековићи.

ЈУ Народна библиотека и музејска збирка Зворник је уписана у регистар установа културе који води Народна и универзитетска библиотека Републике Српске.

Сједиште ЈУ Народне библиотеке и музејске збирке Зворник је у улици Светог Саве бр. 9, Зворник. Основна намјена ЈУ Народне библиотеке и музејске збирке Зворник је опште образовање, информисање и задовољавање културних потреба становништва на подручју града Зворника. У складу са тим је и израђен Програма рада јавне установе Народне библиотеке и музејске збирке Зворник (у даљем тексту НБЗ). Овим програмом су обухваћени сви аспекти рада НБЗ која ће радити по принципима отворености и кооперативности.

Поред општих задатака који се односе на прикупљање, обраду, чување и коришћење библиотечке грађе, пружање информација и других услуга корисницима, учешћа у остваривању јединственог библиотечно-информационог система и објављивања информативних средстава и резултата рада, ЈУ Народна библиотека и музејска збирка Зворник обавља и друге задатке који омогућавају раст и заштиту фондова, заштиту и упознавање културног наслеђа и унапређење библиотечке и музејске дјелатности.

Своје послове и задатке ЈУ Народна библиотека и музејска збирка Зворник ће вршити у складу са обавезама које проистичу из:

- Закона о библиотечно-информационој дјелатности и пратећих подзаконских аката
- Закона о културним добрима Републике Српске
- Закона о музејској дјелатности Републике Српске
- Програма рада ЈУ Народне библиотеке и музејске збирке Зворник за 2026. годину.

ВИЗИЈА

Визија Народне библиотеке и музејске збирке Зворник је информисати, едуковати, подстицати и повезивати: подржавати културни, друштвени и економски развој наше заједнице, пружати услуге, осигуравати и бранити право на читање и слободан приступ знању, бити уважаван и пожељан партнер познат по квалитетном и ефикасном пружању услуга, брижно његованим односима и заштити интереса наших корисника, нашег оснивача, наших сарадника и наших запослених.

Радити тако да увијек идемо у корак са временом, те да пратимо и у свом раду примјењујемо свјетске трендове из области библиотекарства.

НБЗ ће се и у 2026. години водити вриједностима које промовишу оријентисаност ка кориснику уз узајамно повјерење и поштовање, промовисање књиге, писмености, читања и доживотног учења, доступност и поузданост информација, отворена и слободна комуникација, подизање културне свијести, усмјереност ка технолошким иновацијама и активној професионалној сарадњи у Републици Српској, БиХ и окружењу.

МИСИЈА

Наша мисија је да укупним дјеловањем едукованих библиотечких радника, у сарадњи са партнерима и сарадницима, осигуравамо квалитетне услуге које подржавају заједницу и побољшавају квалитет живота у њој, те задовољавају разнолике културне, информацијске и комуникацијске потребе грађана.

НБЗ представља културно, информацијско и образовно средиште града Зворника и регије Бирач. Наша мисија је пружити свим заинтересованим грађанима и друштву у цјелини најквалитетнију библиотечку услугу, прикупљајући, обрађујући, чувајући, те дајући на коришћење грађу прикупљену у збиркама, као и у цјелокупном библиотечком фонду. НБЗ има мисију да изграђује партнерство са корисницима, представницима локалне заједнице, министарства, НВО-а и агенција на локалном и глобалном нивоу.

СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

- стручно усавршавање библиотечких радника
- стварати услове да библиотечки радници улажу допунски труд, експериментишу и примјењују ефикасније облике рада
- стварати услове да библиотека буде отворена према приједлозима корисника
- наставити са успостављањем позитивних односа са корисницима
- квалитетно управљати и користити ресурсе
- представљати рад ЈУ Народне библиотеке и музејске збирке Зворник у јавности
- обнављати дотрајале и набављати нове публикације (библиотечку грађу)
- развијати културну, промотивну и издавачку дјелатност библиотеке
- извршити санацију и уређење свих оштећених физичких аспеката зграде ЈУ Народне библиотеке и музејске збирке Зворник
- обезбиједити додатни простор за смјештај одређеног фонда библиотеке који је тренутно неадекватано смјештен
- ставити у функцију комплетно поткровље библиотеке
- наставити сарадњу са НВ сектором, удружењима и институцијама културе на подручју града Зворника, регије, Републике Српске, БиХ и окружења
- Савремено библиотечко пословање подразумева дигитализацију најважнијег библиотечког фонда. Библиотека је 2011. године започела процес дигитализације дијела фонда Завичајне збирке која данас, с обзиром на значај и вриједност публикација, аутентично презентује живот града Зворника и њене околине.
- Уређење изложбеног простора.

Библиотека и информационе технологије

Дугорочно рјешавање питања квалитетног информационог система и увођење бржег интернета у НБЗ је један од приоритета и у 2026. години.

Израда и развијање портала „Шта да читам“, специјализованог портала за препоруке књига за читање који ће да окупи 5 народних библиотека из нашег матичног подручја (регије Бинач), које ће партнерски учествовати у његовом функционисању. Укључивање и осталих заинтересованих библиотека у Републици Српској и БиХ је активност на чему ће се интензивно током 2026. године. Такође ће се развијати портал за подстицање читања код дјеце и младих.

Предвиђено је увођење и развијање Технотеке - посебног креативног простора (тзв. мејкерспејс) у библиотеци.

За реализацију поменутих активности потребно је набавити нову дигиталну опрему, адаптирати простор, обучити запослене, осмислити едукативне програме.

Пројектна дјелатност

- Реализација пројеката за које добијемо грантове од Министарства просвјете и културе Републике Српске, Министарства цивилних послова БиХ, Министарства културе Републике Србије,
- Учешће на конкурсима за додјелу финансијских средстава за реализацију пројеката на конкурсима Министарства просвјете и културе Републике Српске, Министарства цивилних послова БиХ, Међународне организације за миграције, мисија у БиХ (ИОМ БиХ), Министарства културе Републике Србије, Министарства породице, омладине и спорта Републике Српске.
- Пројектна сарадња са цивилним сектором, посебно са организацијама активним у области културе, науке и образовања у земљи и региону
- Учешће у другим пројектима од значаја за НБЗ.

Културно-образовна дјелатност

- НБЗ у оквиру своје мреже планира одржавање око 200 програма (манifestације, књижевни сусрети, трибине, предавања, промоције, изложбе, креативне радионице, програми за дјецу, програми за рањиве и маргинализоване друштвене групе, активно учешће на различитим сајамским манифестацијама и др.)
- Акција „Његујмо српски језик и ћирилицу”, која се бави његовањем и заштитом српског језика, писма, опште језичке културе и писмености је активност коју реализујемо годинама уназад, а план је да наставимо и у наредном периоду.
- Стручно усавршавање радника НБЗ спроводиће се кроз учешће на стручним семинарима и конференцијама. Такође, стручни радници НБЗ у сарадњи са НУБ-ом РС као и другим матичним библиотекама у Републици Српској и окружењу, наставиће и током 2026. године обуку колега из других установа кроз организацију стручних семинара у простору Библиотеке.

Реновирање и опремање простора

У 2026. планирано је:

- реновирање сутерена у згради библиотеке са циљем добијања галеријског простора;
- опремање полицама одјељења за обраду књиге;
- промјена вањске столарије на цијелом објекту;
- набавка и уградња два клима уређаја у простору музејске збирке.

Рачунарска и техничка опрема

Наставиће се опремање библиотеке савременом рачунарском опремом и новим софтверима, обнављање мреже, набавка техничке и дигиталне опреме неопходне за савремено функционисање. Како постојећа опрема застаријева замјенићемо је новом, али ће се радити и на повећању укупног броја рачунара у складу са потребама рада запослених, а с циљем задовољавања и пружања што квалитетније и што брже услуге корисницима библиотечких услуга. Оно што је неопходно јесте набављење Мајкрософт лиценце за нове оперативне системе и канцеларијско пословање (MicrosoftOffice), као и других лиценци и софтвера у циљу ефикаснијег пословања. Током 2026. године планиран је интензивнији и савременији процес дигитализације библиотечког фонда, са посебним фокусом на завичајну збирку. У оквиру ових активности предвиђена је и набавка савременог скенера, како би се поступак дигитализације додатно убрзао, унаприједио и подигао на виши технолошки ниво.

Планирана је набавка пројектора и платна, с обзиром на то да НБЗ, по позиву, реализује предавања, радионице и друге програмске активности у свим школама на подручју регије Бирач, односно у свом матичном подручју.

Сарадња

У циљу унапређења рада НБЗ ће наставити већ успостављену сарадњу са:

- Министарством просвјете и културе Републике Српске;
- Градском управом града Зворника;
- Народном и универзитетском библиотеком Републике Српске;
- Друштвом библиотекара Републике Српске;
- Представништвом Републике Српске у Србији;
- Библиотекама Србије, Црне Горе, Хрватске, Македоније, Федерације БиХ, Руске Федерације;
- Библиотекама и другим установама културе у Републици Српској, БиХ и региону;
- Васпитно-образовним установама и институцијама у Зворнику и регији Бирач (матично подручје НБЗ);
- „Гете“ институтом у БиХ;

- Удружењима и организацијама које имају за циљ промоцију и унапређење културног живота у Републици Српској и граду Зворнику;
- Издавачким кућама у земљи и окружењу у циљу промовисања књиге и читања;
- Електронским и писаним медијима, порталима;
- Предузећима, организацијама и удружењима у циљу реализације заједничких програма и пројеката, побољшања библиотечких услуга и уписа нових чланова;
- Експертима из области библиотекарства у Републици Српској, БиХ и земљама региона.

Међународна сарадња

НБЗ има за циљ да буде дио породице најуспјешнијих библиотека у Републици Српској и окружењу, те да промовише културу и културно-историјско наслеђе града Зворника и регије Бирач. Такође кроз сарадњу са установама културе из региона и библиотекама у Руској Федерацији желимо својим суграђанима представити и приближити друге културе.

Како би наведене циљеве остварили НБЗ ће активно сарађивати са библиотекама из сусједних земаља и Руске Федерације. Посебна пажња ће бити усмјерена ка успостављању сарадње и потписивању споразума о сарадњи са најразвијенијим библиотекама чији начин пословања и примјери добре праксе могу да унаприједи рад НБЗ.

Чланство у струковним удружењима

Народна библиотека и музејска збирка Зворник је веома активна у земљи и иностранству у оквиру струковних асоцијација, те ће и у 2026. години бити члан:

- Друштва библиотекара Републике Српске;
- Библиотекарског друштва Србије;
- Подружнице матичне библиотеке Зворник;
- Других струковних удружења у земљи и региону.

Стручно усавршавање, учешће на стручним скуповима и конференцијама

Библиотека ће у четвртом кварталу 2026. године, у сарадњи са стручним радницима из других матичних библиотека у Републици Српској али и стручним библиотечким радницима из земаља региона, организовати стручни семинар за библиотечке раднике матичног подручја.

Стручни радници Народне библиотеке и музејске збирке Зворник ће по позиву и са стручним радовима учествовати на следећим стручним скуповима, конференцијама и програмима:

- Стручни семинар у организацији Друштва библиотекара Републике Српске;
- Стручни скуп/конференција у организацији Библиотекарског друштва Србије;
- Стручни семинари у организацији матичних библиотека Републике Српске
- Регионални стручни скупови из области библиотекарства (Србија, Црна Гора, Хрватска, Македонија, Федерације БиХ);
- Стручни скупови који обрађују теме које могу унаприједити рад библиотеке у цјелости;
- Стручни скупови које организује ICOMBIH (Међународни савјет музеја БиХ);
- Сајмови књига у земљи и иностранству.

Награде

Народна библиотека и музејска збирка Зворник ће, на крају календарске године, уручити специјалне награде за најбољег завичајног писца, за најбољег домаћег издавача, најчитанију књигу завичајног писца и за најчитанију књигу домаћег аутора.

Библиотека ће наградити и најактивније читаоце и то у три категорије - категорије дјеце, пензионера и одраслих.

Специјалне награде ћемо додијелити предузећима и установама са којима је успостављена добра сарадња, васпитно-образовним установама и истакнутим културним радницима.

Такође, од 2026. године НБЗ ће установити награду „Марко Марковић“ за најбољу причу а која ће се додјелјивати у оквиру манифестације „Марковићеви дани“. Манифестација је постала традиционална што је разлог више да се успостави ова награда. Поред медија у Републици Српској ову манифестацију прате медији из Србије.

1. ОПШТИ ПРЕГЛЕД ПРОГРАМА РАДА ЗА 2026.

НБЗ ће посветити посебну пажњу уређењу и опремању одјељења НБЗ, обнови похабане и застарјеле те набавци нове библиотечке грађе. Значајна пажња ће се усмјерити на утврђивање и разумијевање потреба наших корисника у сегменту културно-промотивне активности, а с циљем да се унаприједи и учврсти положај Библиотеке у друштву.

Послове и задатке у складу са Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста и програмом рада за 2026. годину, Библиотека ће обављати преко својих служби и то:

- Матичне службе послова и развоја библиотеке
- Службе за набавку и обраду библиотечке грађе
- Службе за рад са корисницима библиотечких услуга
- Службе за завичајну збирку
- Службе за научно-истраживачки рад и издавачку дјелатност
- Службе за заштиту културних добара
- Службе за организацију културних програма, маркетинг и односе са јавношћу
- Службе за заједничке послове.

2. НАБАВКА И ОБРАДА БИБЛИОТЕЧКЕ ГРАЂЕ

Служба за набавку и обраду библиотечке грађе врши пријем и техничку обраду библиотечке грађе, те обавља послове стручне обраде: каталогизација, класификација, предметна обрада, а затим и дистрибуцију обрађене грађе у одјељења. Програмски задаци Службе реализоваће се у складу са важећим законским прописима, Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у библиотеци, као и важећим међународним библиотечким стандардима.

Набавка библиотечке грађе

Одредбама Закона о библиотечко-информационој дјелатности и подзаконским актима прописани су следећи начини набавке: куповина, обавезан примјерак и донације. Када су у питању донације, и у наредној години, планирамо набавити одређени број јединица библиотечке грађе на овај начин. Међутим, проблем код донација јесте чињеница да се не може утицати на структуру набавке, да се добијају и публикације које су физички дотрајале као и публикације које више нису актуелне. Без намјере да минимализујемо остале начине набавке, и у наредном периоду приоритет ћемо дати куповини као начину набавке јер се само на тај начин може профилисати фонд Библиотеке у складу са потребама и захтјевима корисника библиотечких услуга.

У 2026. години планирамо значајнију куповину монографских публикација. Такође, значајно је обогаћивање фондова путем обавезног примјерка који се дистрибуира посредством Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.

Поред монографских публикација, у наредној години, планира се и набавка серијских публикација (часописи из области библиотекарства и других стручних области, дневне и недјељне новине, Службени гласници града Зворника и Републике Српске).

У плану је и набавка посебне грађе, која ће се користити у Читаоници за слијепа и слабовида лица, која је у НБЗ отворена 2011. године.

Поштовање основних принципа набавке библиотечко-информационе грађе, досљедност, рационалност, актуелност, континуитет и координираност је јако важна. На тај начин обезбидићемо

квалитетну грађу различитих извора и различитих формата, која би у великој мјери могла да задовољи најшире и најразноврснијезахтјеве корисника библиотечких услуга.

Набавка

У 2026. години планирана је набавка 2.000 нових наслова у 6.000 примјерака.

Највећи проценат ће чинити монографске публикације, потом некњижна грађа, домаћи и страни часописи, дневне новине и службена гласила.

Обликовање и попуњавање фонда НБЗ ће се одвијати у потпуној координацији библиотечких радника задужених за набавку библиотечке грађе са колегама задуженим за обраду библиотечке грађе, као и у сарадњи са средњим и основним школама јер велики дио корисника библиотечких услуга чине ученици основних и средњих школа.

Наставиће се са квалитетном набавком нових књига из области друштвених и природних наука, белетристике, књижевности за дјецу и омладину, периодике, часописа, завичајне грађе, некњижне грађе и свега онога што по Закону о библиотечко-информационој дјелатности спада у библиотечки материјал (електронска издања, издања на оптичким медијима-плоче, CD и DVD, плакати, позивнице, разгледнице, карте...).

Школска лектира, књижевна критика, белетристика за одрасле, књижевност за дјечји и омладински узраст је оно што се у библиотеци највише тражи, те ћемо и у 2026. години акценат ставити управо на набавку наведене библиотечке грађе.

Међубиблиотечком позајмицом, коју обављамо са свим библиотекама у Републици Српској и библиотекама из окружења, корисницима ћемо и у 2026. години омогућити да добију и публикације које немамо у нашем фонду, а постоје у фондовима библиотека у Републици Српској као што је Народна и Универзитетска библиотека Републике Српске, народне или матичне библиотеке Републике Српске и библиотеке из Србије.

Обрада библиотечке грађе

Одјељење за обраду библиотечке грађе у 2026. години планира реализовати сљедеће активности:

- физичку обраду и евиденцију грађе
- класификацију библиотечке грађе
- каталогизацију библиотечке грађе
- аутоматизовану обраду библиотечке грађе
- редакцију каталога и друге стручне послове.

Комплетна књижна грађа која се набави у 2026. години биће инвентарисана и стручнообрађена на основу Правилника о поступку инвентарисања, обради, ревизији и отпису библиотечко-информационе грађе и извора и вођења евиденције о библиотечко-информационој грађи изворима („Службени гласник Републике Српске“, број 6/17), те правовремено прослијеђена у одјељења НБЗ. Обрада библиотечке грађе врши се примјеном програма узајамне каталогизације COBISS.RS.

Као и остале матичне библиотеке у Републици Српској и наша библиотека је у 2014. години приступила пуноправном чланству у библиотечко-информационом систему COBISS.RS., чиме је стекла могућност активног учешћа у систему узајамне каталогизације, коришћењу базе података COBISS.RS., коришћењу програмске опреме COBISS за аутоматизацију библиотечких функција, те коришћењу услуга VIBRS центра. План је да се у 2026. започне са обрадом некњижне грађе и серијских публикација НБЗ у програму COBISS.

3. МАТИЧНА И РАЗВОЈНА СЛУЖБА

Матични послови у библиотечко-информационој дјелатности дефинисани су чланом 45. Закона о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 44/18 и 62/18).

У циљу остваривања јединственог и стручног обављања библиотечке дјелатности на подручју матичности, које обухвата општине: Братунац, Сребреница, Милићи, Власенца и Шековићи, Матична и развојна служба Народне библиотеке и музејске збирке Зворник, у 2026. години планира реализацију сљедећих активности:

- Вођење регистра библиотека матичног подручја – у складу са одредбама члана 45, став 1, тачка 4. Закона о библиотечно-информационој дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 44/16 и 62/18), Матична и развојна служба Народне библиотеке и музејске збирке Зворник успоставила је и води Регистар народних библиотека на подручју матичности. У наведени регистар су уписани основни подаци о библиотекама као и све релевантне промјене, о чему се ажурно обавјештава Матична служба Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске, која води Централни регистар народних библиотека Републике Српске. У 2026. години, извршиће се ажурирање података уписаних у Регистар народних библиотека на подручју матичности (углавном података о лицима овлашћеним за заступање) на основу прописане документације, која ће бити достављена и Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске за потребе ажурирања података уписаних у Централни регистар библиотека;
- Вођење евиденције о школским библиотекама на подручју матичности - у складу са одредбама члана 45, став 1, тачка 4. Закона о библиотечно-информационој дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске, број 44/16 и 62/18), Матична и развојна служба успоставила је и води Евиденцију школских библиотека на подручју матичности. На матичном подручју НБЗ има 24 школских и 1 високошколска библиотека. У 2026. години ће се извршити ажурирање уписаних података о чему ће бити обавијештена Матична и развојна служба Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске;
- Пружање стручне помоћи запосленим у библиотекама на подручју матичности (народним, школским, високошколским, специјалним) на различите начине: путем телефона, електронске поште, путем бесплатних дигиталних платформи за рад на даљину, непосредно у матичној библиотеци као и у библиотекама чијим радницима је потребна помоћ у стручном раду;
- Редовни непосредни надзор над стручним радом у библиотекама на подручју матичности - чланом 45, став 1, тачка 6. Закона о библиотечно-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 44/16 и 62/18) прописан је надзор над стручним радом библиотека као матична функција у библиотечно-информационој дјелатности. У вези с наведеним, Матична и развојна служба ће извршити редовни непосредни надзор над стручним радом у свим народним библиотекама на подручју матичности;
- Поред редовног непосредног надзора над стручним радом у народним библиотекама на подручју матичности, у 2026. години биће извршен и редовни непосредни надзор над стручним радом у школским библиотекама на подручју града Зворника и општина Братунац, Сребреница, Милићи, Власенца и Шековићи;
- Стварање услова о усавршавању кадрова за обављање библиотечно-информационе дјелатности вршиће се путем обезбјеђивања информација, консултација и потребне стручне литературе радницима који се припремају за полагање стручног испита, те обезбјеђивања информација о одржавању стручних скупова, семинара и других манифестација едукативног карактера. Поред тога, у 2026. години биће организован семинар за школске библиотекарске са подручја матичности. Наведене семинаре Матична и развојна служба организује минимум једном годишње.
- Праћење и проучавање стања, потреба и услова рада у библиотекама врши се на основу података добијених непосредним надзором, те посредно коришћењем извјештаја о раду библиотека на подручју матичности, статистичких података и других интерних и екстерних извора информација. Резултат наведених активности су документи Анализа рада народних библиотека на подручју матичности Народне библиотеке и музејске збирке Зворник и

Анализа рада школских библиотека на матичном подручју НБЗ који се достављају Матичној и развојној служби Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске као и Министарству просвјете и културе Републике Српске;

- Предлагање мјера за унапређивање библиотечке дјелатности и њихово спровођење, након сагледавања стања, потреба и услова рада у библиотекама на подручју матичности непосредним надзором или посредно, анализом извјештаја и друге документације, Матична и развојна служба дефинише одговарајуће мјере у циљу рјешавања идентификованих проблема и унапређивања дјелатности, налаже одређеним библиотекама њихово спровођење, те прати њихову реализацију и ефекте које производе;
- Заштита старе и ријетке књиге у библиотекама на подручју матичности. Поред осталих послова прописаних Законом о библиотечко-информационој дјелатности, Матична и развојна служба НБЗ ће, у сарадњи са сектором Завичајне збирке и заштите културних добара, у 2026. години наставити са провођењем активности правне заштите старе и ријетке књиге у библиотекама матичности НБЗ. У ту сврху организоваће стручни семинар у другом кварталу 2026. године;
- Активно учешће у изради приједлога прописа у библиотечкој дјелатности, кроз учешће у јавним расправама, анализама нацрта разних докумената те давања одговарајућих примједби и сугестија, полазећи прије свега од тренутног стања у библиотекама на подручју матичности и ефектима који ће наведени прописи имати на рад и запослене у библиотекама.

У циљу што ефикаснијег обављања наведених послова, поред стручних радника Матичне и развојне службе, по потреби, биће ангажовани сви стручни радници НБЗ.

Ефикасном извршавању матичних послова у библиотечко-информационој дјелатности, значајно је доприноси и Министарство просвјете и културе Републике Српске одобравањем финансијских средстава на име суфинансирања матичних послова на годишњем нивоу.

Суфинансирање за обављање матичне дјелатности од стране Министарства просвјете и културе, очекујемо и у 2026. години.

4. ОДЈЕЉЕЊЕ МУЛТИМЕДИЈАЛНЕ ЧИТАОНИЦЕ И ЦЕНТАР ЗА ДИГИТАЛИЗАЦИЈУ

Кључни циљеви

- Набавка софтвера за библиотечко пословање
- Набавка програма неопходних за библиотечко пословање
- Набавка опреме за дигитализацију грађе кроз пројектне активности
- Започети дигитализацију грађе, прије свега фонда завичајне грађе.

Док се не обезбједи финансијска средства за потпуну дигитализацију библиотечке грађе обављаће се послови скенирања и обраде грађе, архивирања и презентације. Пратиће се и предлагати примјена нових технологија, давати стручна мишљења и оцјене у вези са пројектовањем и примјеном информационих подсистема и база података, израђивати детаљни стандарди за оперативно функционисање и коришћење рачунара и мреже у информативном систему и дефинисати параметри системске програмске цјелине. Обезбјеђиваће се коришћење рачунара и мреже у складу са стандардима и профилима корисника. Пратиће се и примјењивати међународни стандарди, препоруке и искуства, обезбјеђивати оперативно функционисање рачунара и мрежа. Вршиће се инсталација, одржавање и контрола рада рачунарско-информатичког система. Одјељење ће обезбјеђивати стабилан рад рачунарске и комуникационе опреме.

Развојна ИКТ стратегија

С обзиром на обим послова и развијеност НБЗ неопходно је стратешки приступити рјешавању питања квалитетног и релевантног информационог система.

Радиће се на опремању свих одјељења библиотеке савременом рачунарском опремом и софтверима. Важно је набавити техничку и дигиталну опрему неопходну за савремено функционисање библиотеке. Наставићемо са набављањем нових десктоп и лаптоп рачунара и таблет рачунара како би се редовно вршила замјена застарјеле опреме и повећао укупан број рачунара у складу са савременим потребама и библиотечких радника и корисника библиотечких услуга. Такође, неопходно је набављање Мајкрософт лиценце за нове оперативне системе и канцеларијско пословање (MicrosoftOffice), као и других лиценци и софтвера, према потреби.

Планирана је набавка пројектора и платна.

Обраду библиотечке грађе НБЗ ради у COBISS.RS систему који је лако претражив како за кориснике, тако и за сваког појединца који жели претражити фондове ЈУ Народне библиотеке и музејске збирке Зворник, али и свих других библиотека које су чланице COBISS.RS система.

У циљу што бржег уноса комплетне библиотечке грађе у COBISS, поред два запослена библиотечка радника који су након семинара и полагања стручног испита добили лиценцу за рад у COBISS.RS систему, неопходно је да у 2026. години запослимо још два радника са ВСС како би повећали број радника који имају лиценцу за рад у COBISS-у, што би подразумијевало да ће комплетан фонд библиотеке бити брже унесен у систем. Такође, пријемом два радника са ВСС би се у великој мјери допринјело квалитетнијој презентацији културног и историјског наслеђа града Зворника у земљама окружења кроз међународну сарадњу коју смо успоставили са великим бројем библиотека из цијелог региона.

Дигитализација

Потраживање средстава за набавку професионалне опреме за дигитализацију као и запошљавање стручних радника са ВСС ћемо наставити и у 2026. години. Уколико обезбједимо неопходна средства да набавимо опрему и запослимо и обучимо кадар за рад наставићемо радити на дигитализацији грађе и пуњењу дигиталне базе НБЗ. То је свакако посао који ће трајати дуго и који ће се радити непрекидно током цијеле календарске године. Када се започне процес дигитализације предност ће имати грађа из посебних фондова, нарочито периодике и одјељења Завичајне збирке. Дигитализацију посебних фондова значајно ће олакшати набавка савременог скенера, коју НБЗ планира у 2026. години.

Остали послови

Унапређење постојећих и увођење нових услуга које пружају интернет сервиси (прикупљање и слање информација имејлом, омогућавање скенирања и фотокопирања докумената и слање е-поштом или на кућну адресу).

Сарадња

Наставиће се сарадња са Народном и универзитетском библиотеком Републике Српске као и осталим народним библиотекама у Републици Српској, БиХ и региону, посебно са библиотекама у Руској Федерацији са којима смо успоставили сарадњу.

Запошљавање и стручно оспособљавање библиотечких радника је апсолутни приоритет. Ако библиотека нема стручан и едукован кадар све остале активности постану невидљиве. С тим у вези планирано је запошљавање и чешће едуковање запослених у НБЗ на свим стручним скуповима који се организују у земљи и окружењу, присуство и учешће на стручним семинарима, специјалистичким курсевима и предавањима како би могли одговорити потребама све захтјевнијих корисника библиотечких услуга.

Набавка опреме

Дио одјељења је опремљен савременом рачунарском опремом, међутим то је потребно урадити и на свим осталим одјељењима. Такође је неопходно обнављање мреже, радних станица, рутера и сервера како би библиотека могла извршавати све своје обавезе и циљеве.

Набавка скенера за скенирање осјетљиве грађе из завичајног фонда је приоритет у 2026. години, те набавка пројектора и платна.

5. ИНФОРМАТИВНО ПОЗАЈМНО ОДЈЕЉЕЊЕ

Кључни циљеви

- Повећан број корисника библиотечких услуга – повећан број учлањења у библиотеку;
- Повећавање колективног уписа ученика, студената и запослених у великим колективима и другим удружењима;
- Популарисање књиге и читања.

Чланови

Планирани упис у 2026. години: 3.000 чланова.

Планиране акције: поред већ постојећих радити на повећању броја нових корисника:

- Новогодишње даривање
- Дан библиотекара Републике Српске
- Светосавска недјеља
- Свјетски дан дјечије књиге
- Свјетски дан књиге
- Дан града Зворника
- Акција хуманитарног уписа – добровољни даваоци крви
- Акција 65+
- Библиотека на сајму књига.

И у 2026. години ћемо установама, предузећима, организацијама и удружењима нудити колективне уписе уз повољну цијену чланарине. Радићемо на унапређењу сарадње са свим заинтересованим установама образовања и културе, организовати сталне акције у циљу повећања броја чланова. Такође, сарадња са медијима ће бити приоритет, прије свега због указивања на значај ове културне установе као и због презентовања широј јавности Републике Српске, БиХ и окружења, активности НБЗ.

Коришћење фонда

НБЗ набавку библиотечке грађе усаглашава и подређује захтјевима и потребама корисника. Највећи број уписаних чланова су ученици и студенти (50%), те је неопходно набављати и обновљати књиге које су обавезна школска лектира. Поред тога, набавка уџбеника и стручне литературе за ове категорије корисника је приоритет у набавци библиотечке грађе. И 2026. ћемо направити листу дезидерата за наслове којих нема или има у недовољном броју примјерака, а тражени су.

Сходно редовној набавци, очекивано коришћење у 2026. години требало би да се креће од 90.000 издатих примјерака (са тенденцијом раста), што ће значајно повећати обрт књижног фонда.

Научна грађа

Актуелна стручна и научна грађа која се редовно обнавља и допуњава ће нам омогућити да задржимо одличну сарадњу са студентима и средњошколцима како из града Зворника тако и општина матичног подручја. Наиме, ученици, студенти, стручни и научни радници у библиотеци ће, као и у претходном периоду, моћи пронаћи и користити потребну стручну литературу која им је

неопходна при изради реферата, семинарских, стручних и научних радова, матурских и дипломских радова и припреми за полагање матурских и пријемних испита за упис на факултет.

И у 2026. години нашим корисницима ћемо омогућити бесплатно претраживање и коришћење садржаја путем КОБРСОН-а система за обједињени приступ научним базама података Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске које су доступне библиотеци, а самим тим и корисницима услуга Народне библиотеке и музејске збирке Зворник.

За коришћење стручне и научне грађе, старе и ријетке књиге те фондова завичајне збирке, корисници имају на располагању читаоницу у НБЗ.

6. ОДЈЕЉЕЊЕ ПЕРИОДИКЕ

У континуитету ће се:

- Сређивати књижни фонд због сталног повећања броја библиотечких јединица;
- Попуњавати књижни фонд системски и циљано са приоритетном грађом и приручном литературом из свих области људског знања;
- Пратити издавачка дјелатност;
- Редовно евиндетирати захтјеве и интересе корисника свих занимања и узраста;
- Постављати изложбе нових издања (у физичкој и електронској форми) како би корисници имали увид у садржај грађе којом библиотека располаже;
- Радити изложбе везане за важне датуме и јубилеје истакнутих домаћих и страних књижевника као и других важних датума за језик и књижевност;
- Упознати се са садржајем нових књига и унијети у индекс важне податке, а то би нам помогло да што брже и ефикасније одговоримо на захтјеве корисника библиотечких услуга;
- Дати на коричење дневну штампу која је за то предвиђена;
- Организовати промоције;
- Посјетити сајам књига у Бања Луци, Београду, Источном Сарајеву;
- Наставити са развијањем међубиблиотечке сарадње у Републици Српској, БиХ и региону;
- Обиљежити све значајне датуме који се односе на писце, књижевност за дјецу и одрасле, писменост и развијање језичке културе, те културе уопштено.
- Започети процес обраде серијских публикација у програму COBISS.

7. ПОЗАЈМНО ОДЈЕЉЕЊЕ

Позајмно одјељење је најфреквентније, са корисницима се ради сваким даном од 8 до 19 сати. Радно време се неће мијењати у 2026. години.

Рад са корисницима подразумијева учлањење у библиотеку, давање стручне помоћи око избора књига и публикација, формирање новог и употпуњавање старог фонда, отпис и ревизију књижног фонда, смјештај књижне грађе по систему УДК, давање стручних информација, обавјештења.

Осим базног рада са корисницима, у позајмном одјељењу се обавља и позајмљивање, раздуживање и резервација монографских публикација.

Како би се повећао број уписаних корисника рачунајући и колективне уписе, али и сачувао постојећи књижни фонд, предузимаће се сљедеће активности:

- Системска попуна књижног фонда, обнављање и актуелизација приоритетне приручне и уџбеничке литературе намјењене ученицима и студентима, као и преведене литературе на српски језик која покрива све области људског знања;
- Редовно обавјештавати кориснике путем мејла, вибера, социјалних мрежа (Фејсбук, Инстаграм и ТикТок), флајера, изложби и огласне табле о новим насловима које установа посједује;
- Редовно опомињати неодговорне кориснике који задржавају књигу дуже од дозвољеног времена, посебно када је ријеч о лектирама;
- Сређивати књижни фонд и издвајати оно што је за расход те исте понудити библиотека у матичном подручју;
- Пратити циркулацију наслова;
- Уредити похабане књиге које нису за расход или се не могу набавити;

- Обиљежити значајне датуме везане за писану ријеч и културу уопште;
- Посебно узети учешће у свим активностима везаним за Мјесец књиге;
- Додијелити награде најактивнијим читаоцима у 2026. години;
- Радити на едукацији сопственог кадра и кадра у библиотекама матичног подручја;
- Повремено анкетирати кориснике у циљу побољшавања библиотечких услуга.

8. ДЈЕЧИЈЕ ОДЈЕЉЕЊЕ

Дјечије одјељење има посебну улогу у организацији рада библиотеке.

Поред послова и задатака који су заједнички за сва одјељења планира се читав низ других задатака које ћемо реализовати кроз разне облике рада са дјецом и тинејџерима:

- Континуирана набавка књижевних дијела за дјецу и тинејџере која нису дио обавезне школске литературе;
- Праћење програма школских лектира и прилагођавање потребама корисника када су у питању дијела за дјецу која припадају рецентној свјетској књижевности, као и књижевности народа у региону;
- Организовање радионица у циљу подстицања читања код дјеце и младих;
- Организовање радионица у циљу дигиталног образовања и програмирања;
- Организовање књижевних сусрета са писцима за дјецу;
- Реализовање едукативних програма и циљева у ОШ на цијелој територији града Зворника и регије Бирач (матично подручје НБЗ);

У току следеће године наставићемо са организовањем изложби, предавања, причаоница и играоница, са обиљежавањем значајних датума и годишњица, са књижевним сусретима, представљањем књига, новина и часописа, дружења са дјецом и младима, литерарним, новинарским и ликовним секцијама, причање прича, разговора о лектирама, организовања разних такмичења, објављивањем ликовних и литерарних конкурса, седмица дјечијег стваралаштва, посјета библиотеци дјеце из вртића и основних школа, организовање дружења младих литерараца су активности које планирамо радити у 2026. години.

Изложбе нових књига (у физичкој и електронској форми) снимање кратких видео снимака којима се врши препорука литературе за дјецу и младе су редовне активности помоћу којих информисемо дјецу о најновијим и најбољим издањима за дјецу и омладину коју могу пронаћи у библиотеци. Нове наслове ћемо представљати и путем штампаних материјала (флајера), усмено, на огласној табли и изложбеном простору библиотеке, те путем писаних и електронских медија.

У току године ћемо обиљежити све значајне датуме везане за књигу, писану ријеч те културу и умјетност. Посебна пажња ће се посветити Међународном дану дјечије књиге - 2. априла, Свјетском дану књиге и ауторских права – 23. априла, Дјечијој недељи, Мјесецу књиге...

Поводом Међународног дана дјечије књиге и Андерсеновог рођендана - 2. априла ћемо организовати причаоницу на којој ће наши најмлађи корисници моћи причати о својим омиљеним јунацима из Андерсенових бајки.

Међународни дан књиге и ауторских права - 23. април ћемо обиљежити додјелом награда у виду бесплатне чланарине за школарце подручних школа, те поставити изложбу књига под називом - „Препоручујемо“.

У дјечијем одјељењу библиотеке ће се обиљежити и Дан планете земље – 22. април, презентацијом „Колико знамо о заштити животне средине“.

Мјесец књиге (октобар) ће се у дјечијем одјељењу обиљежити активностима под називом „Књига је улазница у свијет знања“. Између осталог, у наведеном мјесецу ћемо позвати признате особе из културног, привредног и друштвеног живота на дружење са корисницима библиотечких услуга, као и бројне друге активности усмјерене на књигу и важност читања.

У 2026. години ћемо организовати и активности:

- Традиционалне радионице „Зимске радости“;
- „Светосавска недјеља“ је недеља у оквиру које организујемо различите садржаје и предавање посвећено првом српском просветитељу Светом Сави;

- Међународни дан образовања
- Програмом „Љубав се љубављу враћа“ (поетско-музичко вече) НБЗ ће прославити Дан заљубљених
- Међународни дан читања наглас;
- Међународни дан матерњег језика;
- Међународни дан среће;
- Поводом Међународног дана жена у Народној библиотеци Зворник поставићемо изложбу посвећену женама писцима. Поред тога за наше суграђанке, по традицији, омогућићемо упис у библиотеку по промотивним цијенама;
- Дани руске културе у Зворнику
- Међународни дан дјечије књиге;
- Езопејада (такмичење посвећено дјечијем писцу Езопу)
- Међународни дан књиге и ауторских права;
- Међународни дан писања писама;
- Дан града Зворника;
- Васкршња радионица;
- „Прољећу у част“ креативна радионица за дјецу предшколског узраста у част прољећу
- Дан словенске писмености и културе;
- Љето у библиотеци – Прослављање успјешно завршене школске године, дружење са писцима за дјецу и изложба књига које дјеца могу читати преко распуста;
- Сајам размјене уџбеника – омогућиће се дјеци свих разреда да, уз сагласност родитеља, размјењују очуване уџбенике или да исте поклањају;
- „Час лектуре“ је радионица коју ћемо редовно реализовати за заинтересоване ученике основне и средње школе, а у сарадњи са професорима и наставницима српског језика и књижевности;
- „Друг другу“, радионица поводом Свјетског дана писања писама који се обиљежава у мјесецу мају, први пут у НБЗ реализована 2016. године те се иста може сврстати у традиционалне активности НБЗ.
- Радионица „Растимо уз књиге“- посјета наших најмлађих суграђана и упознавање са библиотеком и музејском збирком је такође традиционална;
- „Тинејџери у улози библиотекара“, поводом Дана библиотекара Републике Српске, упознавање ученика основних школа са занимљивостима библиотекарског посла је активност која привлачи много пажње наших основношколаца те ћемо са истом наставити и у 2026. години;
- Едукативно-информативни час „Упознавање са завичајним фондом библиотеке“ за ученике основних и средњих школа у циљу промовисања богатог културно историјског и природног наслеђа града Зворника;
- Манифестација „Ноћ књиге“ традиционална је у Народној библиотеци Зворник и само је један у низу садржаја којим скрећемо пажњу на значај Библиотеке, књиге и читања за појединца али и заједницу у цјелини;
- Радионица „Буди писмен“ се организује поводом обиљежавања Међународног дана писмености у мјесецу септембру;
- „Дјечија недеља“ биће, као и претходних година, обиљежена низом активности са дјецом предшколског и школског узраста;
- „Свијет бајки“ - читамо и препричавамо прочитане бајке, цртамо омиљене јунаке из бајки
- „Колико језика знаш толико вриједиш,“ - редовна активност поводом обиљежавања Европског дана језика;
- У оквиру обиљежавања Међународног дана бијелог штапа представљамо рад читаонице за слијепа и слабовида лица у категорији корисника са оштећеним видом или потпуно слијепим лицима са акцентом на младе и дјецу, како из нашег града тако и из регије Бирач;
- Поводом Свјетског дана дјетета и дјечијих права, у мјесецу новембру, биће организована интерактивна радионица „Знамо ли своја права – а обавезе!“;
- Радионица „Музеји као средиште културе: будућност традиције“ је радионица коју ћемо реализовати поводом Међународног дана музеја;

- „Празници нам стижу“ - радионица која се у НБЗ редовно организује, а поводом новогодишњих и божићних празника, (сликају се честитке, пишу писма Дједа Мразу, кити јелка као и унутрашњи простор библиотеке, али и двориште испред библиотеке);
- Радионице реализоване захваљујући опреми и едукацији коју смо остварили кроз пројекат „Дигитални грађанин“ ћемо реализовати и у 2026. години како у просторијама НБЗ тако и у школама на територија града Зворника и регије Бирач;
- У 2026. години планирамо организовање Првог Регионалног фестивала кратке приче;

Активности у дјечијем одјељењу се прилагођавају дјецу у зависности од њиховог узраста. Тако ћемо неки од наведених садржаја бити реализовани са дјецом до 6 година, дјецом предшколског узраста, првачићима, ученицима нижих разреда основне школе и ученицима виших разреда основне школе и тинејџерима.

У складу са препорукама и смјерницама IFLA-е и УНЕСКО-а план и програм рада овог одјељења ћемо и у 2026. години бити осмишљен са циљем повећања броја корисника, популаризације књиге и читања (прије свега код најмлађих), организовања програма, манифестација и радионица који ћемо омогућити директан увид у фондове и услуге које им НБЗ може пружити.

У 2026. години ћемо наставити са свим активностима у циљу промоције књиге и читања код дјеце и тинејџера. Организоваћемо гостовање дјечијих писаца у НБЗ и у свим основним школама на територији града Зворника како би додатно стимулисали дјецу и младе да читају и долазе у библиотеку.

9. ЗАВИЧАЈНА ЗБИРКА

Као и у претходном периоду, завичајна/музејска збирка ћемо у току 2026. године своје програмске задатке остварити у складу са Законском регулативом о значају и начину обликовања завичајних збирки.

У циљу обogaћивања и развоја завичајне збирке наставићемо се са прикупљањем завичајне грађе која се односи на све области људског знања и стваралаштва.

Процес набавке одвијаће се на уобичајен начин паралелно у два тока: текућем и ретроспективном. Текућа допуна фонда спроводиће се у складу са досадашњом праксом и то: путем обавезног примјерка, поклона и куповине.

Ретроспективна набавка подразумјеваће ангажман на идентификацији завичајне грађе, односно истраживачком прикупљању грађе и информација које носе завичајна обиљежја.

Наставићемо набављати наслове завичајних писаца, а у попис наслова додати оне чија набавка није остварена односно на исти попис уврстити нове завичајне наслове који су објављени ван локалитета Зворника, а које збирка не посједује. Иницирати предузимање мјера за налажење додатних средстава која би била усмјерена ка сталном отвореном конкурсном откупу завичајне грађе, прије свега од физичких лица, чиме би се посебно третирала вриједна раритетна завичајна издања (публикације објављене до 1945. године).

Обрада завичајне грађе биће усмјерена ка извршавању сљедећих задатака: аналитичкој обради чланака, ретроспективној обради издвојене грађе из осталих фондова библиотеке уколико су ријетки и вриједни наслови и уколико њихово усмјеравање ка завичајној збирци превасходно задовољава неке од критеријума уврштавања у завичајну збирку и текућој обради акутелног прилива: локални ОП и поклон (монографске публикације, докторски и магистарски радови).

Упоредо са обрадом завичајне грађе радићемо на прикупљању информација о завичајној грађи, искористити постојеће ресурсе: могућност приступа интернету, праћење домаће издавачке продукције као и издавачке продукције окружења, секундарне изворе-библиграфије, а све у циљу идентификације завичајне грађе.

У том правцу наставићемо сарадњу са библиотекама и сродним институцијама на простору регије и шире, ради стицања увида и обogaћивања базе информација о завичајној грађи.

Наставиће се рад са корисницима по раније утврђеним правилима, водити уредне евиденције о броју корисника и њиховим тематским захтјевима, пруженим информацијама и броју грађе којом су се наши чланови користили .

Остваривањем техничке претпоставке за различите културне садржаје, у сарадњи са осталим службама, фонд Завичајне збирке ће се користити у организовању и реализацији различитих културно промотивних садржаја.

10. МУЗЕЈСКА ЗБИРКА

У 2026. години у музејској збирци је планирана реорганизација изложбеног простора сталне поставке и усклађивање музејске збирке са савременим токовима музејске дјелатности. Чишћење и заштита изложеног материјала као и рад на конзервацији и одржавању предмета у музејској збирци.

У плану је редовно промовисање музејске збирке путем медија и друштвених мрежа. Обавјештавање јавности о раду и садржају музејске збирке, вијести које се тичу музејске збирке као и најава догађаја и изложби које ће се реализовати током године.

Планирана је сарадња са образовним институцијама ОШ "Свети Сава" Зворник, и Средњошколски центар "Петар Кочић" Зворник. Ово укључије сарадњу у виду посјете ученика музејској збирци и упознавању са грађом као и са самим радом музејске збирке. Осим тога предвиђена је помоћ ученицима током писања стручних и других радова.

Већ успостављена сарадња са Музејом Семберије Бијељина, Музејом Републике Српске као и сарадњу са Републичким заводом за заштиту културно-историјског и природног наслеђа ће се наставити у 2026. години. Циљ је да од 2026. године почнемо радити на остваривању плана да раздвојимо Библиотеку и Музејску збирку, односно да оснујемо музеј у Зворнику. У том смислу сарадња са наведеним институцијама и установама нам, између осталог, значи за размјене искуства, материјалне грађе и реализовање заједничких пројеката.

Предвиђено да се, адекватим програмима, обилежи међународна манифестација Дан музеја и Европска ноћи музеја, када је планирано да се представи музејска збирка у цјелини као и културна баштина града Зворника у циљу оснивања музеја као самосталне установе.

11. ЗАШТИТА ФОНДОВА

Заштита комплетног фонда од влаге, прашине, физичког оштећења, чишћење комплетног фонда свака три мјесеца су неке од редовних активности које се проводе у циљу заштите фонда.

Противпожарна заштита и редовно сервисирање апарата за заштиту од пожара се спроводи у складу са Законом и Правилником о заштити од пожара¹.

У складу са Законом о културним добрима Републике Српске и Закона о измјенама и допунама Закона о културним добрима Републике Српске² фонд старе и ријетке књиге је у цијелости евидентиран, каталогски обрађен и смјештен у витрине које имају кључ.

Активности које се односе на утврђивање наслова које треба евидентирати у централном регистру су редован дио посла који ће се обављати и 2026. године.

Завичајна (фонд) збирка је адекватно смјештена и уредно се ажурира, а комплетна грађа Завичајне збирке се чува одвојено од осталог фонда и не може се користити изван установе.

Библиотека води статистику, тако се евидентира и региструје свака позајмица, коришћење референтних збирки, посјета читаоници.

¹Закон о заштити од пожара ("Службени гласник РС", број : 71/12)

²Закон о измјенама и допунама Закона о културним добрима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 103/08)

Библиотеке у Републици Српској, па ни НБЗ, још увијек нису у цијелости примјенили стандард ISO 2789 тј. увели механизме који би нам помогли да региструјемо сваки приступ библиотеци и то је неопходно урадити у 2026. години.

Имплементацијом поменутог и многих других прописа и стандарда, те IFLA-иних смјерница у великој мјери ће се корисницима библиотечких услуга олакшати приступ фондовима као и омогућити квалитетнији рад библиотека, праћење свих активности које библиотека обавља у току календарске године. Библиотечки радници ће имати увид и потпуније информације о броју корисника библиотечких услуга као и праћење електронских извора и електронских услуга које НБЗ пружа корисницима.

12. КОРИСНИЦИ

У складу са бројем становника града планира се и број уписаних корисника³. У великој мјери број чланова библиотеке одређује и набавна политика о којој ће се и у 2026. години водити рачуна. Наиме, корисници библиотечких услуга су различите старосне, образовне и социјалне структуре. Дјеца предшколског узраста, ученици основних и средњих школа, студенти и одрасли корисници различите образовне и старосне структуре су основ од кога се полази при набавци нове библиотечке грађе.

Електронска позајмица библиотечке грађе, са којом смо кренули у 2019. у потпуности је имплементирана што ће омогућити да наставимо ефикасније обављање основних библиотечких послова, а корисницима бржи приступ потребној библиотечкој грађи ћемо унапређивати.

У оквиру овог процеса наставиће се упис корисника, посуђивање библиотечке грађе, продужавање задужених библиотечких јединица, али и резервацији оних примјерака који су у том моменту на читању.

Планирани упис у 2026. години: 3.000 чланова.

Планиране акције на повећању броја уписаних корисника:

- Свјетски дан књиге
- Новогодишњи попуст
- Прољећни попуст
- Дан града Зворника
- Акција хуманитарног уписа – добровољни даваоци крви
- Акција 65+
- Библиотека на Сајму књига.

Планирамо и наставак сарадње са организацијама, предузећима и удружењима (Градска управа, „Гете“ институт, и сл.), са Одјељењем за привреду и друштвене дјелатности града, промовисање рада НБЗ у медијима, као и многе друге, сталнеакције на које утичу на повећање броја корисника услуга НБЗ.

Колективно учлањење у библиотеку

Колективно учлањење ученика предшколског и школског узраста одвијаће се, као и претходних година, кроз форму радионица у библиотеци, као и у форми награђивања најбољих ученика основних и средњих школа на подручју града Зворника.

Ову активност за дјецу школског узраста, која има за циљ повећање мотивације за читање и коришћење других библиотечких услуга, као модел повлаштеног учлањења интензивно ћемо реализовати у периоду април, септембар и октобар, али по потреби и током цијеле године.

³IFLA/UNESCO Smernice za razvoj javnih biblioteka. Beograd: Narodna biblioteka Srbije; Biblioteka grada Beograda, 2005

Програм популаризације читања и учлањења малишана предшколског узраста, односно радионица под називом „Од читања се расте“, још од 2013. године реализујемо у сарадњи са дјечијим вртићем „Наша радост“, и то у периоду март-јун, те септембар-новембар.

У реализацију ове радионице ће се укључити и ученици ОШ „Свети Сава“ Зворник, и свих основних школа са подручја града Зворника.

Радионице и награђивање дјеце и младих, с обзиром на постигнуте резултате - повећану заинтересованост дјеце и младих за коришћење услуга библиотеке, ћемо наставити и у 2026. години.

Индивидуални рад са корисницима

Захтјеви корисника библиотечких услуга су разноврсни и захтијевају предан рад, разговоре кроз које се библиотечки радници информишу о њиховим интересовањима, жељама, а сходно томе се и препоручује литература

Предшколцима и ученицима је стављена на располагање, у слободном приступу, литература која одговара захтјевима школског образовања, али и књиге које ће читати у слободно вријеме.

И за остале категорије корисника приступ фонду ће и даље бити слободан, а у сваком тренутку могу тражити помоћ библиотекара приликом претраге и одабира грађе за коју су заинтересовани.

Запослени у библиотеци ће се редовно стручно усавршавати кроз учешће на стручним скуповима и семинарима у организацији Друштва библиотекара Републике Српске и Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске и окружења, како би били што квалитетније оспособљени за пружање сваке врсте помоћи и информација корисницима свих старосних, образовних и социјалних структура. Тинејџери се у све већем броју појављују као корисници услуга библиотеке јер набављамо и значајан број књига за њих које нису дио обавезне школске литературе.

Стручна литература (енциклопедије и сл.) и фонд који се не може посуђивати, користи се искључиво у библиотеци. Наши суграђани се стручном литературом користе углавном за потребе израде стручних радова, научних, семинарских, матурских, дипломских радова, али и за припреме пријемних испита и испита студената на различитим студијским програмима. Да би одговорили захтјевима ове категорије корисника то подразумијева добру информисаност, познавање фонда и образовног програма од стране радника библиотеке.

На добром познавању фондова и пружању помоћи корисницима запослени ће радити константно кроз стручне семинаре и размјену искуства са колегама из других библиотека у Републици Српској и региону.

Остале активности

- Опомене корисницима који посуђене публикације не враћају на вријеме;
- Издвајање вишака из фондова: фонда у слободном приступу, читаоничког фонда, фонда из депоа;
- Пречишћавање фондова – редовно издвајање похабане, дотрајале библиотечке грађе, израда спискова књига које се предлажу УО за расход.

13. КУЛТУРНО-ОБРАЗОВНА ДЈЕЛАТНОСТ

Библиотека у оквиру своје мреже планира одржавање око 200 програма (манifestације, књижевни сусрети, трибине, предавања, промоције, изложбе, филмски ретроспективни програми, концерти, креативне радионице, програми за дјецу, програми за рањиве и маргинализоване друштвене групе, активно учешће на различитим сајамским манифестацијама и др.)

НБЗ има традиционално развијену културно-образовну дјелатност која се базира на програмима и посебним програмским облицима у служби:

- Популарисање књиге и развијање културе читања
- Пружање информација које се не добијају кроз школски систем („паралелна школа“)
- Стварање атмосфере блискости са књигом, когнитивне и мотивационе функције књиге

- Стварање информативног и комуникационог центра који ће бити у корак са савременим информационом кретањима и технологијама.

14. КУЛТУРНО-ИНФОРМАТИВНА ДЈЕЛАТНОСТ

Традиционалне манифестације:

1. Тродневна манифестација „Марковићеви дани“ – манифестација посвећена истакнутом завичајном писцу и културном раднику рођеном у Зворнику у периоду од 25.02.2026. – 27.02.2026. године;;
2. Тродневни Међународни фестивал хумора и сатире „Крива Дрина у периоду од 10.06.2026. – 12.06.2026.;;
3. Поводом 21. марта, Међународног дана поезије, НБЗ ће организовати четврту манифестацију „Стиховима обојимо прољеће“ у свим основним школама. У 2026. години планиране су значајне новине: по први пут у такмичење ће бити укључени и ученици старијих разреда, од шестог до деветог.
4. „Пјесме и приче сјајне, завичајне“ – промоција/представљање завичајних писаца;
5. „Завршна манифестација“ која обухвата мини сајам (изложба најактуелнијих књига набављених на сајмовима књига у Бања Луци и Београду), књижевну промоцију, награђивање најактивнијих читалаца и ретроспективу активности НБЗ у 2026. години.

Поред традиционалних манифестација НБЗ ће у 2026. години организовати различите културне садржаје као што су гостовање познатих писаца, тематске изложбе којима се обиљежавају значајни јубилеји из свих области људског знања и стварања, изложбе посвећене значајним књижевницима, изложбе фотографија, стручна предавања и слично.

НБЗ ће у 2026. години обиљежити важан јубилеј – 80 година рада и постојања установе. Тим поводом биће припремљен посебан свечани програм, који ће бити одржан у седмици у којој је библиотека основана, односно од 1. до 5. јуна када ће бити одржана свечана академија.

У 2026. години ћемо акценат ставити на афирмацију стваралаца који се баве нашом завичајношћу. С тим у вези, планирамо организовање дружења са нашим угледним писцима, истраживачима, хроничарима, научним радницима и свима онима који раде драгоцене послове везане за нашу завичајност.

У јуну мјесецу организоваћемо други по реду округли сто посвећен завичајној пјесникињи Јели Остојић.

Планиране културне активности проводићемо кроз традиционалне манифестације, изложбе, књижевне програме, промоције, трибине и радионице.

15. ОБРАЗОВНИ САДРЖАЈИ КАО ПОСЕБАН ВИД РАДА БИБЛИОТЕКА

Образовни садржаји које ће Библиотека организовати у 2026. години имаће за циљ укључивање различитих структура корисника наших услуга у садржаје које реализујемо током године.

Приорит ће нам бити тинејџери и социјално искључени грађани.

Курс - елементарно познавање рада на рачунару и коришћење интернета биће организовани за све суграђане, посебно категорију 65+. Сходно интересовању, организоваћемо курсеве страних језика и друге едукативне програме и садржаје за које наши корисници буду заинтересовани.

16. ИЗДАВАЧКА ДЈЕЛАТНОСТ

НБЗ издаваштво, са традицијом од 11 година, нас је пласирало међу значајне издаваче у Републици Српској и у региону. Промоција наших издања у библиотекама у Републици Српској и Србији, те на Међународном сајму књига у Београду је у значајно допринјела афирмацији овог сегмента рада НБЗ. Много афирмисаних писаца из Републике Српске и Србије је показало интересовање да постану дио НБЗ издаваштва. Међутим, као и претходну деценију НБЗ објављује само вриједне рукописе. За објављивање истих, кроз конкурсе Министарства просвјете и културе Републике Српске и донатора, конкуришемо за добијање финансијске подршке. Одабиром и објављивањем добрих рукописа чувамо стечену позицију доброг и пожељног издавача.

Кроз штампање квалитетних рукописа добијамо могућност да своје књиге представљамо у бројним библиотекама Републике Српске и Србије. Такође, у сарадњи са Представништвом Републике Српске у Србији учествујемо у бројним културним манифестацијама широм Србије тако што представимо не само актуелну публикацију већ и рад библиотеке у цијелости као и културно-историјско наслеђе града Зворника.

Наставићемо промоцију својих досадашњих издања у библиотекама Републике Српске, БиХ и Србије, Македоније, Црне Горе, Федерације БиХ, Хрватске и тако промовисати и НБЗ и град Зворник. И у 2026. години НБЗ ће објавити квалитетну рукописну грађу, стучну литературу а план је и да се уради и репринт збирке приповједака Марка Марковића „Крива Дрина“.

Сва издања која објавимо у 2026. години ћемо представити на Међународном сајму књига у Београду, сајму књига у Бања Луци, као и библиотекама Републике Српске, БиХ, Србије и региона.

17. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Сарадњу и размјену позитивних искустава и информација ћемо, поред Библиотека и струковних удружења у Републици Српској, Библиотеком Матице Српске у Новом Саду, Народном Библиотеком Србије, Народном Библиотеком „Димитрије Туцовић“ из Лазаревца, Народном библиотеком „Љубиша Р. Ђенић“ из Чајетине, Библиотеком Вуковог завичаја из Лознице, Библиотеком у Малом Зворнику, Љубовији, Библиотеком „Стефан Првовенчани“ Краљево, Библиотеком у Куршумлији, Народном библиотеком „Милутин Бојић“ из Београда, Народном Библиотеком „Данило Киш“ из Врбаса, Народном библиотеком „Вук Караџић“ из Крагујевца, Народном библиотеком у Љигу, Мионици, Народном и универзитетском библиотеком „Дервиш Сушић“ Тузла, НУБ „Свети Климент Охридски“ из Битоља, Књижницом и читаоницом из Винковаца, Народном библиотеком Мостар, Народном Књижницом ХНЖ/К Мостар, Градском библиотеком Калесија, Националном библиотеком Црне Горе „Ђорђе Црнојевић“ Цетиње, те библиотекама у Руској Федерацији.

Представништво Републике Српске у Србији НБЗ пружа пуну подршку у промоцији комплетне дјелатности НБЗ те ћемо са добром сарадњом наставити у 2026. години. Прије свега, на Међународном сајму књига у Београду, мјесту гдје уз подршку Представништва промовишемо нова издања НБЗ, али и у установама културе широм Србије.

Успостављену сарадњу са „Гете институтом“ у БиХ ћемо наставити као и са амбасадама у БиХ које разним активностима могу унаприједити рад установе.

С обзиром да смо једна од најбољих библиотека у Републици Српској и да својим активностима и учешћем на конференцијама и скуповима које организују струковна удружења у регији представљамо не само библиотеку него и град Зворник, неопходно је да градска управа издвоји значајнија финансијска средства како би представници установе учествовали на међународним библиотечким конференцијама.

18. БИБЛИОТЕКА И ОДНОСИ СА ЈАВНОШЋУ

Библиотека је у потпуности отворена према јавности и медијима.

Све активности ћемо промовисати кроз информације у штампи, на радио-телевизији, порталима.

Информације, обавјештења, новости редовно ћемо достављати СРНА-и, РТРС-у, БН-у, Гласу Српске, Независним новинама, Блиц-у, Радио Освиг-у, Вечерњим новостима.

Плакати и флајери, те саопштења за јавност су свакодневни начин обајештавања о активностима Библиотеке.

У циљу промоције и информисања корисника Библиотека је активна на друштвеним мрежама које се свакодневно ажурирају и служе искључиво за најаве догађаја и представљање актуелних дешавања и активности НБЗ (Фејсбуку, Инстаграм, ТикТок, сајт НБЗ).

19. ДУГОРОЧНИ ПРОЈЕКТИ

1. Наставити са активностима енергетске ефикасности кроз пројекат „Зелена библиотека-енергетска ефикасност у циљу јачања капацитета у култури“. Реализацију пројекта ћемо наставити замјеном столарије (дио по дио), постављањем подне изолације и подова. Све наведене активности планирамо реализовати како би остварили значајнију уштеду новца који се издваја за гријање, вентилацију и хлађење;
2. Освјетљење комплетног објекта (уштеђена средства могу бити усмјерена на унапређење постојећих и развијање нових услуга библиотеке, а што ће грађанима олакшати приступ знању, информацијама и културним садржајима библиотеке);
3. Уградњом додатних неопходних клима уређаја у потпуности ћемо осигурати прописане услове о начину и поступку заштите библиотечно-информационе грађе⁴ у библиотеци;
4. Уређење сутерена у згради НБЗ;
5. Наставити са пословима заштите културно-историјских локалитета;
6. Дигитализација специјалних збирки библиотеке је пројекат који је неопходно покренути како би методом реформирања угрожене и крхке грађе, која је на папиру, сачували и повећали могућност приступа тој грађи. На тај начин би повећали њену видљивост. Тако ће специјалне збирке које баштини библиотека: Завичајна збирка, Стара и ријетка књига, вриједне периодичне публикације и новине из 19. вијека преписке, 45 фасцикли рукописне и историјске грађе, те слике и фотографије, бити доступне свима и постати дио европске културне баштине. Такође, циљ је дигитализовати грађу коју није могуће реформирати другим технологијама и тако је похранити и приказати. Дигитализација ће омогућити ширу употребу дигиталне грађе за различите потребе (научно-истраживачки рад, образовање), а уједно ће омогућити стварање нових онлајн услуга којима ће бити проширен приступ збиркама библиотеке, а које су до сада биле доступне само доласком у библиотеку или потпуно недоступне због лошег стања саме грађе чиме је онемогућено њено кориштење.

20. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2026. ГОДИНУ

Конто	Текући расходи	План за 2025	План за 2026
412200-210301	Расходи по основу утрошка енергије	13.500	15.000
412200-210401	Расходи по основу утрошка комуналних и комуникационих услуга	5.800	6.500
412300-210501	Расходи за режијски материјал	4.000	4.000
412500-210601	Расходи текућег одржавање	4.320	4.000
412600-210201	Путни трошкови	5.000	7.000
412700-210701	Расходи за услуге осигурања, банкарске услуге и услуге платног промета	1.800	1.800
412700-210801	Расходи за стручне услуге(информисања и медија, правне, ревизорске , компијутерске,	5.000	6.000

⁴Правилник о начину и поступку заштите библиотечно-информационе грађе (Службени гласник Републике Српске број 6/2017)

	административне, вјештачења и пројектна документација)		
412900-211101	Остали непоменути расходи(стручно усавршавање, бруто накнаде ван радног времена, судска рјешења, репрезентација, прекњижавање пореза)	6.000	7.000
412937-211101	Расходи за бруто накнаде уговора о дјелу	90.000	90.000
511200-211201	Издаци за инвестиционо одржавање реконструкцију и адаптацију зграда и објеката	0	0
511300-210901	Издаци за набавку постројења и опреме	12.000	10.500
	Укупно:	147.420	151.800

➤ Образложење:

- Расходи по основу утрошка енергије (412200-210301) увећају за 11,11 % у односу на 2025. годину, те да за 2026. годину износе 15.000 КМ

Повећање је неопходно због поскупљења електричне енергије као и због камата које стижу уз рачуне за централно гријање због одложеног плаћања рачуна.

- Расходи по основу утрошка комуналних и комуникационих услуга (412200-210401) да се повећају за 12,07 % у односу на 2025. годину, те да за 2026. износе 6.500 КМ.

Разлог повећања је повећање трошкова комуналних и комуникационих услуга.

- Расходи за режијски материјал (412300-210501) остају исти као и за 2025. годину.
- Расходи текућег одржавања (412500-210601) се смањују за 7,41 % у односу на 2025. годину, те за 2026. годину износе 4.000 КМ.
- Расходи за путне трошкове(412600-210201) повећају за 40 % у односу на 2025. годину, те за 2026. годину износе 7.000 КМ.

ЈУ Народна библиотека и музејска збирка Зворник је матична библиотека – регионална, врши надзор над радом 5 народних и 24 школске библиотеке на регији Бинач. Поред тога, као једна од најбољих библиотека у Републици Српској по позиву учествујемо са стручним радовима на конгресима и стручним скуповима у Републици Српској и БиХ, али и у земљама региона (Србија, Црна Гора, Македонија, Хрватска). Са свим већим библиотекама у региону имамо потписане споразуме о сарадњи. Представљање рада, активности и пројеката које реализујемо, као и стручно усавршавање кадра – запослених у НБЗ је законска обавеза библиотеке. Због свега тога неопходно је повећање средстава на расходима за путне трошкове.

- Расходи за услуге осигурања, банкарске услуге и услуге платног промета (412700-210701) остају исти у односу на 2025. годину.

- Расходи за стручне услуге (412700-210801) повећају се за 20 % у односу на 2025. годину на те за 2026. годину износе 6.000 КМ.
- Остали непоменути расходи (412900-211101) повећају се за 16,5 % у односу на 2025. годину на те за 2026. годину износе 7.000 КМ.

ЈУ Народна библиотека и музејска збирка Зворник 2026. године обиљежава 80 година рада и постојања. С обзиром да је у питању јако значајан јубилеј неопходна су нам средства како би покрили трошкове организације јубилеја, који је значајан не само за библиотеку него и за град Зворник. Активности везане за јубилеј ће се одвијати током цијеле године а централна манифестација ће се одржати у јуну 2026. године.

- Остали непоменути расходи – бруто накнаде (412900-211501) остају исти у односу на 2025. годину.
- Издаци за набавку постројења и опреме (511300-210901) смање за 12,5% и износе 10.500 КМ годину, у односу на претходну годину.

План буџета музејске збирке за 2026. годину:

Кonto		План за 2026.
411000	Расходи за лична примања	.
	Расходи за бруто плате	69.802
	Нето плате	44.499
	Порези на плате	3.664
	Доприноси на плате	21.638
	Текући расходи	
412700	Расходи за услуге осигурања	200
412400	Расходи за режиски материјал – посебне намјене	1.000
412900	Остали непоменути расходи	20.000
	УКУПНО:	91.001

Образложење:

- Расходи за бруто плате су исказани за два радника са ВСС без, евентуалног, минулог рада и то археолога и документалисту. Обрачун основне плате је извршен у складу са Закон о платама запослених у области просвјете и културе Републике Српске (Службени гласник Републике Српске број 68/22):
- Расходи за услуге осигурања односе се ново примљене раднике.
- Расходи за режиски материјал-посебне намјене односе се на средства за конзервацију и заштиту експоната у музејској збирци
- Остали непоменути расходи се односе на археолошке и друге радове на терену (археолошко истраживање градине у Шетићима, обићи 55 некропола са 850 стећака, снимити стање, урадити примарну заштиту у скалду са стањем на терену и могућностима).

Директор
Негосава Нега Стјепановић
